

Adinekoaren gidabaimena mugatu behar litzateke?

Sekuentzia honetan ariketa hauek egingo dituzu:

- Gaian sartzeko galdera bati erantzungo diozu.
- Kronika bat entzun eta gidoiari jarraituta, taldekoei kontatuko diezu.
- Audioa entzun ondoren, egiak eta gezurrak identifikatuko dituzu.
- Testigantza bat entzun ondoren, erantzunak binaka adostuko dituzue.
- Gaiari buruzko zenbait albiste elkarri kontatu eta komentatuko dituzue.

Adinekoak gidari: zuk zer uste duzu?

Sekuentzian sartu aurretik, gaiari buruz hitz egiteko aukera izango duzu. Erantzun galdera hau, eta ondoren taldean komentatu.

Gidatzean mugikorra erabiltzea.

Gidaria adinekoa izatea.

Lo gutxi eginda egotea.

1. Kotxe bat gidatzean, hauetatik zein dira arriskurik handienak, zure ustez? Eta hauetaz gain, besterik?

Adinekoen gidabaimenak berritzea

Adinekoen gidabaimenak epe bat izan behar luke? Galdera horren gaineko kronika bat entzungo duzu. Entzun ondoren, taldean jarrita gogoratu entzundako informazioa gidoiari jarraituz.

1. Zer neurri iragarri ditu Espainiako Trafiko Zuzendaritzak?
2. Zenbat adineko gidari ditugu Euskal Herrian? Zein datu eman ditu?
3. Loturarik ikusi da istripuen eta adineko pertsonen artean? Zer dio honetaz?
4. Trafiko zuzendaritzatik adineko gidarientzat hartuko al dute neurririk? Honi buruzko aipamenik egin al da?

Albiste bat entzun eta kontatzen dugunean, egitura hauek erabiltzen ditugu:

OMEN

Aditz trinko edo laguntzailearen aurrean jartzen da. Hitzuna beste bati entzundakoa kontatzen ari da, baina informazio horren iturria ez du zehazten. Ikus adibideak:

- Gero eta adineko gehiago joaten OMEN dira proba psikoteknikoak egitera.
- Adineko pertsonak gidatzen dutenean ez OMEN dira beti istripu gehiago izaten.

-(e)LA

Hitzuna beste bati entzundakoa kontatzen ari da, eta nork esan dion zehazten du.

- Zuriñek dio adineko asko joaten dirELA proba psikoteknikoak egitera. Eta badakizu gehienek proba gaitzitzen dutELA?
- Lagunei entzun diet istripua abiadura handiegian joateagatik gertatu zELA.

Adinekoak eta proba psikoteknikoak

Entzun Eguzkiñe Zabaletak proba psikoteknikoei eta adinekoei buruz zer dioen. Entzun ondoren, egiak eta gezurrak identifikatuko dituzu.

	EGIA	GEZURRA
Gidabaimena berritzeko testa gero eta adineko gehiagok egiten dute.	☐	☐
85 urtetik gorako adineko asko etortzen zaizkie testa egitera.	☐	☐
Behin 90 urtetik gorako emakume bat etorri zitzaien, gaitasun mugatuak zituen.	☐	☐
Adineko gehienek proba psikoteknikoak gainditzen dituzte.	☐	☐
Proba psikoteknikoak zorrotzagoak izatekotan, denentzat beharko luke.	☐	☐
Datuen arabera, 65 urtetik gorakoek istripu askoz gehiago izaten dituzte.	☐	☐
Adineko bat gehiago konturatzen da zer muga dituen.	☐	☐

Juan Zestau: esperientziadun gidaria

Audio honetan adineko gizon baten esperientzia ezagutuko duzu. Entzun ondoren, beheko galderen erantzunak binaka adostu.

1. Nor da Juan Zestau? Noiz hasi zen gidatzen?
2. Gaur egun gidatzen al du? Ondo moldatzen al da?
3. Gidatzen ari denean mugikorrik erabiltzen du?
4. Gidabaimena hurrengoan berrituko ez baliote, berak ulertuko luke?

Ariketa egin ondoren, galdera honi erantzun eta komentatu taldean

Juan zure aitona balitz, zer esango zenioke?

Adinekoak gidabaimena mugatuta behar luke?

Sekuentziako lehendabiziko audioan, eztabaidarako honako galdera planteatzen zen: gidabaimenak adinean mugarik beharko luke? Adineko gidari bat arriskutsuagoa al da? Orain taldean, honetaz eztabaidatuko duzue.

Lehendabizi, irakurri beheko albisteak eta aukeratu interesgarrienak (edo gaiari lotutako besteren bat) eta kontatu taldekoei. Ondoren, eman zure iritzia albiste horri buruz. Ikus beheko adibideak. Amaieran, taldean, galdera horri erantzunez, ondorio bat ateratzen saiatu.

ALBISTE-ADIBIDEAK:

ALBISTEAK KONTATU ETA KOMENTATU:

- * Gaurko egunkarian datu interesgarriak irakurri ditut. Badakizue gidarien % 10ak 60 urtetik aurrera dituela? Eta kopuru hori gora omen doa, etengabe.
- * Ba, nik entzun dut aurreko gidabaimenak berritzeko baldintzak gogortuko dituztela, eta adinekoen kasuan baldintza horiek gogorragoak izango omen dira. Niri hori ez zait bidezkoa iruditzen.
- * Ba, nik uste dut adinekoak gidatzen dutenean arrisku gehiago dagoela errepidean, eta oso neurri egokia ikusten dut.

Zuzenketa-orria

Adinekoak eta proba psikoteknikoak

	EGIA	GEZURRA
Gidabaimena berritzeko testa gero eta adineko gehiagok egiten dute.		
85 urtetik gorako adineko asko etortzen zaizkie testa egitera.		
Behin 90 urtetik gorako emakume bat etorri zitzaien, gaitasun mugatuak zituen.		
Adineko gehienek proba psikoteknikoak gainditzten dituzte.		
Proba psikoteknikoak zorrotzagoak izatekotan, denentzat beharko luke.		
Datuen arabera, 65 urtetik gorakoek istripu askoz gehiago izaten dituzte.		
Adineko bat gehiago konturatzen da zer muga dituen.		

Transkripzioak

Adinekoen gidabaimenak berritzea

Maite Artola.- Goizeko 8etan jada albistegia abiatu dugunean galdera egin dizuegu zuen iritzi eske: gidabaimenak adinean mugarik beharko luke? Komeniko litzateke legez, adin batetik aurrera, baimen guztiak iraungitzea?

Karneta atera ahal izateko 18 urteak beteak behar dira, eta karneta kentzeko adin bat egon beharko luke? Konturatuko zineten zuek ere errepidera aterata, gero eta adineko jende gehiagok gidatzen duela eta horrek badu zentzua gizartea zahartzen ari den honetan, ez?, gidariak ere adinean aurrera egitea.

75 urtetik gorako gidariak gero eta gehiago eta Espainiako Trafiko Zuzendaritzak neurriak iragarri ditu istripuak oro har murrizteko. Baina oro har esanda, baita ere adierazi dute arretaz jarraitzen ari direla adineko pertsonen izaten dituzten istripuak, ikusteko ba ote dagoen lotura zuzenik, ez?, adina eta istripuen artean. Oihane Yustos, egun on.

Oihane Yustos.- Egun on. Bai. Datuak bildu ditugu, eta lehenengo galdera izango litzateke zer den adin nagusi izatea: 74, 75, 80, 65? Non jarriko genuke muga? Egia da Trafiko Zuzendaritzak bere zenbaketan kopuru hori edo adin hori, azpimarratuta duela, 74 urteak [sic]... Eta datuak begiratu ditugu. Iazko, edo 2015eko hobe esanda, gidarien eroldaren arabera gidari guztien ia % 5 hirurogeita hamalau urtetik gorakoak ziren. Hego Euskal Herrian zenbat diren? Ba pentsa: 847.000 baino gehiago, 200.000tik gora Nafarroan, 600.000tik gora Euskal Autonomia Erkidegoan. Eta ikusteko dago Trafiko Zuzendaritzak egiten duen aldaketa horrekin gidarien araudia aldatzerakoan, erabakirik hartuko ote duten adineko gidari hauentzat.

Adinekoak eta proba psikoteknikoak

Maite Artola. Eguzkiñe Zabaleta, Donostiako San Martin Psikotekniko Etxeko psikologoa, Eguzkiñe, egun on.

Eguzkiñe Zabaleta. Egun on.

Maite Artola. Zuek ere jabetuta zaudete geroz eta adineko gehiago joaten zaizkizuela test hori egitera?

Eguzkiñe Zabaleta. Bai.

Maite Artola. ...azterketa hori egitera?

Eguzkiñe Zabaleta. Um. Um. Bai, adineko dezente etortzen da, ez? Gainera, ba maiztasun gehiagok errenobaten duenez, ikusten dugun portzentaje altu bat izaten da ba 60-75 urte bitartekoa.

Maite Artola. Zein da joan zaizuen zaharrena?

Eguzkiñe Zabaleta. Nik gogoan daukat 90 urtetik gorako emakume bat, gainera gaitasunez eta erreflexuez, ba behintzat probaren arabera oso ongi zegoena, baina beno, azken, egun naiz fitxak eta begiratzen eta azken bost hilabetetan 2 laurogeita hamarrek behintzat eduki ditugu. Eta 85etik gora ba beno, noizbehinka agertzen da baten bat.

Maite Artola. Eta 74, 75etik gora gero eta gehiago.

Eguzkiñe Zabaleta. Hortik dezente. Bai. Hortik dezente.

Maite. Eta gehienek gaintitzen dute zuen azterketa hau, azterketa psikoteknikoa?

Eguzkiñe. Ba bai. Esan behar da, beno DGT-k ezarritako baremoaren arabera eta guk pasatzen ditugun probak gehiengoak behintzat pasatzen dituela arazorik gabe, gaitasun psikofisiko minimoak badauzkala gidatzeko. Eta beno, gero ja ikusiko bagenu zailtasunik edo kontu batean edo bestean, batzuetan murrizketak egoten dira.

Esataria 2. Probak dira, guztiei egiten zaizkien proba berdinak.

Eguzkiñe.- Berberak

Maite. Nik neure burutik ateratzen ditut kontuak, baina iruditu izan zait joan naizenetan arinegi egiten direla proba hauek, alegia ez dela asko kostatzen azterketa hau gaintitzea.

Eguzkiñe. E, klaro, gaitasun psikofisiko minimoak zein ote diren gidatzeko, hor, hor polemika egon daiteke, zorrotzago beharko luke edo ez? Zorrotzago izatekotan edo proba gehiago sartzekotan denentzako izan beharko lukete proba horiek. Eta beno, normalean errepidean arriskua ez da izaten gaitasun psikofisiko faltagatik, baizik eta batzuetan, Juanek esaten zuen bezala, ez? prudentzia faltagatik.

Esataria 2. Berak aipatzen zuen azterketak oso errazak zirela, zuk esaten zenuen hori. Mikrofonotik kanpo esaten zigun: “Nik uste nuen oraingoan ez zidatela emango”. Eta berritu zuen.

Esataria 2. Ez dakit aldatu beharko litzatekeen, ze berak esaten zuen: “Nik nahiago nuke proba praktiko bat, norbait nirekin etorri dadila kotxean -gaur zuk egin duzuna- eta ikus dezala benetan ondo gidatzen ote duan”.

Eguzkiñe. Honbre. Hola in situ proba hori egiteko ez dakit...

Maite. Bitarteko...

Eguzkiñe. Hori da.

Maite. ...asko beharko litzatekeen..

Eguzkiñe. Hori da, ez? Orduan, ba beno, esate baterako beste estatu batzuetan ez da karnetaren errenobazioa ere egiten.

Maite Artola. A ez?

Eguzkiñe. 18 urtetan karneta atera eta betirako izaten da. Hala ere, zertaz ari gara hitz egiten, ez? Batetik gaitasun psikofisikoaz, minimoak zein diren gidatu, ongi gidatzeko ... Edo errepideko arriskuez. Zergatik errepideko arriskueta, normalean, beste faktore batzuk izaten dira, eta, e...

Maite. Zeintzuk dira aintzat hartzeko faktoreak errepide arrisku...?

Eguzkiñe. Datuen arabera gainera 65 urtetik gorako jendeak istripua askoz ere gutxiago izaten ditu, ba bai abiadura errespetatzen duelako, beraien limita, limitazioaz kontziente delako eta lasaiago gidatzen duelako. Normalean faktore-arriskuak izaten dira ba distrakzioa, mobila eta abar... Eta abiadura-mugak pasatzea, droga eta abarren kontsumoa, orduan...

Maite. Um!

Eguzkiñe. Beste faktore batzuk daude hor.

Juan Zestau: esperientziadun gidaria

Kazetaria. Horietako bat, Leitzako Juan Zestau.

Juan Zestau. Nik ongi esanda lehenbiziko kotxea hartu nu(e)n 7 urte(re)kin. Egie(a) da, baina ge(r)o konduzitu ez nu(e)n e(g)in 18 arte. Juan Zestau Zabaleta, Leitzako Beineborda baserri(a)n jaioa. Jaio nintzen 1.938(a)n, kasik 79 berehalaxe. Niri irudiko erraz gidatzen dot.

Kazetaria. Egingo dugu ibilalditxo bat zurekin kotxean?

Juan Zestau. Atrebitzen baldin baza(ra), egingen ditugu o(r)ain 4 kilometro, ni jaio nintzen jaiotetxea ikuste(r)a. Ikusiko (du)zu bide(a)n nola ibiltzen naizen. E(g)iten ditut urteko 20.000 bat kilometro, 20-25. Aurreko urte(a) n e (r) e izandu nintzen Almeri(a)n, e(g)in non (nuen) buelta bat, bakarrik, alaba(re)kin, baino (baina) bakarrik e(de)rki e(g)iten det (dut), oso erraz e(g)iten det.

Kazetaria. Zuk noiz berritu zenuen karneta azkeneko aldia? Ze berritu egin behar da...

Juan Zestau. Aurten bi urte, berriz berritu behar da, bai. Atera e(g)in, berritu beharra dot berriz. Segundo bate(a)n, segundo bate(a)n eman zidan, esaten non igual bista, antiajoak (betaurrekoak) beharko ditut, eta ezetz. Ez nu(e)la beharrik, e(de)rki ikusten nu(e)la.

Kazetaria. Ulertzen duzu jendea? Gidari batzuk haserretzea? Esaten dutenean aitona bat hor dabil, amona bat hor dabil, uf!

Juan Zestau. Bai. Nik hori ulertzen dot, baino (baina) bai e(r) je gazteek e(r) je beharbada badie (badira) okerrago ibiltzen di(r) enak.

Kazetaria. Zuk mobila ba al daukazu?

Juan Zestau. Bai. Mobila hemen dauke(a)t.

Kazetaria. Baina erabiltzen duzu hemen kotxean?

Juan Zestau. Kotxe(an) ibili e(g)iten det, baina hartu ez. Eta e(g)iten do(u)t, baten batek deitzen bado(u) kasu ez e(g)in, ge(r)o gelditu aparkaleku bate(a)n, eta zein den ikusi eta ordu(a)n, ordu(a)n deitu.

Kazetaria. Bai. Eta esaten badizute: “Begira, Juan, 80 urtetara iristen zarenean sentitzen dugu, baina hortik aurrera, ezer ez”.

Juan Zestau. Ba nik. Nik ongi hartuko nuke, baina askok ez. Nire seguridade(ra)ko bada, pues ongi, baino (baina), ez baikara denak berdine(a)k Haratz!

Kazetaria. Iritsi gara.

Kazetaria. Eskerrik asko, Juan.

Juan Zestau. Ni e(de)rki ibili naiz. Eskerrik asko zuri